

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE YARATICI DRAMA YÖNTEMİNİN KULLANILMASINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ*

*Ayşegül OĞUZ***

*Adem BELDAĞ****

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı drama yönteminin sosyal bilgiler derslerinde kullanılmasına ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu 2014-15 eğitim-öğretim yılında Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ana Bilim Dalı dördüncü sınıfa devam eden 21 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Bu amaçla araştırmacılar tarafından sosyal bilgiler öğretmen adaylarına uygulanmak üzere açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu, alan yazın doğrultusunda hazırlanmış ve görüşmeler sonucunda elde edilen veriler betimsel analiz tekniğinden yararlanılarak çözümlenmiştir. Bulgulara göre, öğretmen adayları yaratıcı drama eğitimini etkili bulduklarını ve yöntemin kalıcı öğrenmeye yapacağı katkının yanı sıra öğrencilerde özgüven, sorgulama becerisi, hayal gücü geliştirme, eğlenerek öğrenme, kalıcı öğrenme, empati becerisi, grup sorumluluğu, iş birliği yapma, sosyalleşme, sosyal becerileri geliştirme, psikomotor beceri geliştirme, bilişsel becerileri geliştirme, öğrenci-öğretmen ilişkisini güçlendirme, derse ilgi çekme, iletişim, etkili konuşabilme, yaratıcılık, etkileşim, paylaşım, kavram öğretimi, deşarj olma, kendini ifade edebilme gibi becerilerin kazanılmasına olumlu yönde katkı sağlayacağını belirtmektedirler. Ancak yaratıcı drama yönteminin kullanımında karşılaşılabilecek güçlüklerle ilişkin görüşler de tespit edilmiştir. Bu görüşlerde ise, konuların yetişemeyebileceğini, yaratıcı dramanın yalnızca oyundan ibaret görülebileceğini, ders süresinin yetersiz oluşunu, kalabalık gruplarda etkili olarak uygulanamayabileceğini, ders hâkimiyetinin zor olabileceğini ve her konuya uygun olamayabileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca, yaratıcı dramanın etkili kullanılabilmesi için dersin son dönem yerine ilk dönemden itibaren programda yer alması gerektiğini vurgulamışlardır.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcı Drama, Sosyal Bilgiler Dersi, Öğretmen Adayı

* Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Yrd. Doç. Dr. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Fakültesi El-mek: aysegul.oguz@erdogan.edu.tr

*** Yrd. Doç. Dr. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Fakültesi, El-mek: adem.beldag@erdogan.edu.tr

PROSPECTIVE TEACHERS' OPINIONS ON THE USE OF CREATIVE DRAMA IN SOCIAL STUDIES COURSE

ABSTRACT

The main purpose of this study is to identify prospective social sciences teachers' views about the use of creative drama in social studies social lesson. The study group consists of 21 students from the fourth grade in Recep Tayyip Erdogan University Education Faculty Social Studies Education Department during the 2014-2015 academic year. For this purpose, an open-ended semi-structured interview form was developed by researchers in reference to the literature. The data obtained from interviews were analysed utilizing descriptive analysis techniques. According to the study results, prospective teachers think that creative drama education is effective. They also think the method will contribute to permanent learning as well as develop self-confidence, questioning skills, imagination development, edutaining, lasting learning, empathy, group responsibility, collaboration, socializing, development of social skills, psychomotor skills development, cognitive skills development, strengthening student-teacher relationship, drawing attention to the lesson, communication skills, speak effective speech, creativity, interaction, sharing, concept teaching, feeling discharged, and acquisition of self-expression skills. Also, participants' views were noted relating to difficulties encountered in the use of creative drama method. In this context, the participants think that they may not cover the curriculum due to creative drama practices, it could only be considered as a game, the lesson duration is inadequate, it might not be applied effectively in large groups, class management could be difficult, and it may not be suitable for every subject. In addition, they stressed that creative drama classes should be included in the curriculum starting from the first semester instead of last semester for effective use.

STRUCTURED ABSTRACT

Social studies is defined as an elementary course designed according to the public education approach (MEB, 2005) in order to help individuals perform their social existence, which reflects social fields such as history, geography, economics, sociology, anthropology, psychology, philosophy, political science and law and civics; combining under one theme or unit of learning areas; and studies human interaction with the social and physical environment in the past, present and future. It is a curriculum which, in order to improve knowledge, skills, values and attitudes of elementary students in the changing and constantly evolving world order, borrows its content mainly from social sciences and humanities and refers to all kinds of disciplines and fields regarding human beings as necessary (Sever, 2015). Creative drama is one of the effective methods used in education, particularly in social studies education, which helps individuals communicate with others, learn with fun and notice and solve problems around them. Departing from the foregoing, present study was designed to identify opinions of prospective social sciences teachers on the use of creative drama in teaching of social sciences.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 15 Fall 2015

The research was carried out as a case study. For data collection, a semi-structured interview form was developed by researchers. The form consists of open-ended questions for addressing to participant pre-service teachers. The study was implemented at Recep Tayyip Erdogan University Education Faculty Social Studies Education Department. The sample group consisted of 21 students attending the fourth grade during the 2014-15 academic year. The participants were selected among those that had completed drama course during early years of undergraduate education.

In the study findings, the participants' opinions were grouped under five main themes: efficacy of the creative drama lesson taken, the use of the creative drama in social studies lesson, the potentials of creative drama lesson to be acquired by students, probable challenges to be encountered in using creative drama in the course, and effective use of creative drama method in social studies lesson. During preparation of the interview form, reference was made to the relevant literature by researchers as well. Then, the form was revised by two experts before pilot implementation. Collected data were analyzed with descriptive analysis technique. For data analysis, the interview responses were examined and coded separately by both researchers.

In relation with teachers' views on the effectiveness of the creative drama courses studied during postgraduate education, it was found out that all participants find the creative drama education effective. They also stated that they could obtain many outcomes thanks to this method. Particularly, some participants stressed that creative drama should be included in the curriculum receiving more emphasis from the first year. In this context, the views of surveyed teachers showed that they think the creative drama classes are effective.

Secondly, analysis of the prospective teachers' views on the use of creative drama in social studies lesson revealed that the participants have a positive opinion on this issue. Moreover, they stated that creative drama method contributed to permanent learning, fun learning, active participation, recognition of the self and the environment, learning by doing and experiencing, drawing attention to the course, participating eagerly in the lesson, developing communication skills, and acquisition of creativity skills. Also consensus was found among respondents that social studies course and creative drama have certain outcomes in common.

Examination of the views on potential outcomes of creative drama lesson in social sciences course revealed that the participants think they could acquire certain skills through creative drama. These skills included self-confidence, questioning skills, imagination, fun learning, permanent learning, empathy, group responsibility, collaboration, socialization; improving social skills, psychomotor skills, and cognitive skills; strengthening the student-teacher relationship, drawing attention to the course, communication skills, effective speech, creativity, interaction, sharing, concept teaching, tension release, self-expression and learning of the course subjects.

Analysis of the teachers' views on any challenges with creative drama method also yielded a number of reservations such as the inability to cover up the whole curriculum, the risk of considering creative drama solely as a game, inadequate teaching time, ineffective

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/15 Fall 2015

implementation in large groups, teachers and principals' considering the creative drama unnecessary, minor accidents that could take place during implementation, trouble in classroom management, time-consuming nature of the method, its unavailability for every subject, students' prejudices about creative drama, and lack of relevant materials at school. They added that not all teachers using creative drama method are skilled practitioners, thus it is carried out in an unplanned way in some cases. Some of the participants think that they could not encounter any problems and they are prepared to produce solutions in the face of any difficulties.

In relation with effective use of creative drama method in social sciences education, the prospective teachers indicated that creative drama course should be given in early terms instead of the last year, the course should be taken at all times, teachers should receive in-service training on the use of creative drama, the instructors responsible for creative drama course should have been educated accordingly, there should be drama classes in schools, drama practices should be available in teacher's guide and textbooks, resources for creative drama should be abundant, creative drama in social studies should be given as a course, and drama activities should be selected depending on class size.

It was found from the findings that the prospective social sciences hold a positive view regarding effectiveness of creative drama course they enrolled at earlier grades. They also said that they can acquire many skills thanks to this method and stressed the need to involve creative drama further in the curriculum. They pointed out that creative drama method provide many contributions such as permanent learning, fun learning, active participation, recognition of the self and the environment, learning by doing and experiencing, drawing attention to the lesson, willing participation in class, improving communication skills, and acquiring of cognitive, affective and psychomotor skills. The participants stated that they intend to use this method in their professional life. On the other hand, respondent reported that they could encounter certain difficulties in use of creative drama in social sciences courses. Reported difficulties were mainly concerning timing, place, and large number of students enrolled in class.

Regarding effective use of creative drama method in social sciences course, the participants emphasized that drama course should be offered during early terms rather than the last year only, the instructor in charge of offering drama classes need to be trained accordingly, drama classes should exist in schools, and teacher's guides and textbooks need to include drama practices.

In the light of the study findings, we can propose a number of recommendations for effective use of creative drama in social sciences course in the future. Thus, the course could be included in the curriculum starting from the earliest semesters instead of delaying it until the last year, pre-service teachers should be informed of new developments in creative drama field by means of in-service training courses, and instructors offering creative drama courses must be well-educated to this end. Lastly, it is recommended that physical environment, equipment and materials should be available in schools for effective use of drama.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 15 Fall 2015

Key Words: Creative Drama, Social Studies Course, Prospective Teacher

Giriş

Bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersi (MEB, 2005) olarak tanımlanan sosyal bilgiler, temel eğitim öğrencilerinin değişen ve sürekli gelişen dünya düzeninde, hayatlarında gerekli olan bilgi, beceri, değer ve tutumlarını geliştirmek amacıyla içeriğini temelde sosyal ve beşeri bilimlerden ve bunun yanında yeri geldiğinde insana dair her türlü disiplin ve çalışma alanından da yararlanma yoluna giden bir öğretim programıdır (Sever, 2015).

Dünyada 20. Yüzyılın son çeyreğinde eğitimdeki etkisini artırmaya başlayan yapılandırmacı yaklaşım 2005 yılından itibaren Türkiye’de de öğretim programlarına yön vermeye başlamış (Arslan, 2007) sosyal bilgiler dersi de bu yaklaşımdan etkilenmiştir. Bu yaklaşıma göre öğrenciye, anlamı ya da bilgiyi kendi deneyimleriyle yapılandırma fırsatı verilmiştir (Akbaş, 2008). Bu da mümkün olduğu kadar öğrenciyi yaşama ilişkin sorunlarla kaşı karşıya bırakarak sağlanabilir. Bu bakış açısı ile değerleri ve yaşam boyu kullanılması planlanan becerilerin kazanılmasında, kullanılması gereken önemli öğretim yöntemlerinden birisi de yaratıcı dramadır (Sever, Yalçınkaya ve Mazman, 2009). Adıgüzel (2015:41) yaratıcı dramayı “bir grubu oluşturan üyelerin yaşam deneyimlerinden yola çıkarak, bir amacın, düşüncenin, doğaçlama, rol oynama (rol alma) vd. tekniklerden yararlanarak canlandırılması” olarak tanımlarken; Üstündağ (2014: 45), “yaratıcı drama çalışmaları sanat eğitimi alanı başta olmak üzere eğitim bilimlerinin tüm ana bilim dallarından yararlanır” biçiminde ifade etmektedir.

Bireyin çevresiyle iletişim kurmasını, eğlenirken öğrenmesini, problemleri fark ederek çözmesini sağlayan yaratıcı drama, genelde eğitim-öğretim sürecinde, özelde ise sosyal bilgiler öğretiminde kullanılan etkili yöntemlerden bir tanesidir. Bu bağlamda eğitim fakülteleri programlarında drama dersleri zorunlu ya da seçmeli olarak yerini almaktadır. İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ana Bilim Dalı dördüncü sınıf ikinci dönemde 2 saat teorik, 2 saat uygulama olmak üzere “Drama” dersi zorunlu ders olarak haftada dört saat programlarda yerini almaktadır. Ders içeriği ise programda şu şekilde ifade edilmiştir: “Eğitsel drama teriminin tanımı ve anlamı, benzer terimlerden (Psiko drama, Yaratıcı drama, Drama-Oyun, Drama) farkı, çocuklarla drama uygulamalarının tarihçesi, eğitsel dramanın yapısı ve uygulanma aşamaları, eğitici dramanın yaş grupları ve uygulama alanlarına göre sınıflandırılması, eğitsel drama ortamı ve öğretmen nitelikleri, eğitsel drama da özel teknikler, eğitsel dramanın değerlendirilmesi, uygulandığı alanın eğitim amaçlarına uygun eğitici drama örnekleri ve yeni örneklerin geliştirilmesi” (<http://erdogan.edu.tr/fakulte/egitim>).

Alan yazın incelendiğinde sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama yönteminin kullanımı için oldukça zengin bir saha bulunduğu söylenebilir. Bu bakımdan yaratıcı drama yönteminin sosyal bilgiler derslerinde kullanımına ilişkin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşlerinin belirlenmesi araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır.

Yöntem

Nitel araştırma, sosyal olguların bağlı buldukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana almak üzere kullanılan bir yaklaşımdır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 15 Fall 2015

doğrultuda araştırma sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersinin sosyal bilgiler dersinde kullanılmasına yönelik görüşlerinin tespit edilmesi amacıyla durum çalışması çerçevesinde yürütülmüştür. Bir olayın yoğun bir şekilde çalışılması olarak tanımlanan durum çalışması katılımcı gözlemleri, derinlemesine görüşmeler ve doküman toplama yoluyla elde edilen ve analiz edilen verilerin derinlemesine ve boylamsal olarak incelenmesini içerir (Glesne, 2013).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2014-15 eğitim-öğretim yılında Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ana Bilim Dalı dördüncü sınıfa devam eden 21 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma grubu oluşturulurken öğretmen adaylarının drama dersini almış olmaları göz önünde bulundurulmuştur.

Veri Toplama Aracı

Araştırmacılar tarafından sosyal bilgiler öğretmen adaylarına uygulanmak üzere açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu alan yazın doğrultusunda hazırlanmıştır. Görüşme sorularının hazırlanmasında iki uzman görüşü alınmış ve ön uygulama yapılmıştır. Sorulara ek olarak verilen yanıtı derinleştirmek, yanıtın zenginliğini ve derinliğini artırmak için (Patton, 2014) sondalar kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler, önceden veya araştırma sonucunda temaların belirlendiği, görüşlerin çarpıcı bir şekilde yansıtılması için doğrudan alıntılara sık sık yer verildiği (Yıldırım ve Şimşek, 2011) betimsel analiz tekniğinden yararlanılarak çözümlenmiştir. Verilerin analizi aşamasında araştırmayı yürüten iki öğretim üyesi ayrı ayrı görüşme dökümlerini incelemiş ve kodlamışlardır. Güvenirliği artırmak için *Güvenirlilik = Görüş Birliği / Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı X 100* formülü kullanılmıştır (Miles & Huberman, 2015). İki araştırmacı arasındaki uyumun %85 olduğu tespit edilmiştir. Uyum yüzdesinin %70 veya daha üstü olması yeterli görüldüğünden veri analizi açısından güvenilirlik sağlanmıştır. Doğrudan alıntılar yapılırken öğretmen adayları K1, K2, vd. olarak kodlanmıştır.

Bulgular

Araştırmada elde edilen bulgular; alınan yaratıcı drama dersinin etkinliğine ilişkin görüşler, sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına ilişkin görüşler, sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama kullanımının öğrencilere kazandırabileceklerine ilişkin görüşler, sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama yönteminin kullanımında karşılaşılabilecek güçlüklerle ilişkin görüşler, yaratıcı drama yönteminin sosyal bilgiler dersinde etkili kullanılabilmesine ilişkin görüşler olmak üzere beş temada toplanmıştır.

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Aldıkları Yaratıcı Drama Dersinin Etkinliğine İlişkin Görüşleri

Öğretmen adaylarının lisans eğitiminde aldıkları yaratıcı drama dersinin etkinliğine ilişkin görüşleri incelendiğinde, katılımcıların tamamı yaratıcı drama eğitimini etkili bulduklarını, pek çok kazanımı bu yöntemle edinebileceklerini belirtmişlerdir. Ayrıca bazı katılımcılar yaratıcı drama dersinin öğretim programında üniversitenin ilk yıllarından itibaren ve daha fazla yer alması gerektiğine vurgu yapmışlardır. Bu doğrultuda araştırmaya katılan öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde aldıkları yaratıcı drama dersini etkili bulduklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmen adaylarının görüşleri şu şekildedir: K2: “Bence bu ders tüm fakültelerde olmalıdır. Çünkü toplumumuzun eksik yanları bu ders kapsamında öğrencilere kazandırılıyor ve dolaylı yoldan ülkeyi etkiliyor” cümleleriyle drama dersinin yalnızca eğitim fakültelerinde değil,

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 15 Fall 2015

bütün fakültelerde uygulanması gerektiğini söyleyerek dersin toplumsal gerçekleri ortaya çıkardığına vurgu yapmaktadır. K10: “Hem çok eğlendim hem de öğrendiklerimi stajda girdiğim derslerde rahatlıkla kullandım. Öğrencilerim de sürece katıldı. Hem öğretmenin hem de öğrencilerin aktif olduğu çok eğlenceli ders işledik” şeklindeki açıklamalarıyla, ders süresince öğrendiği drama uygulamalarını bizzat uyguladığını ve olumlu sonuçlar aldığını ifade etmiştir. K12: “Yaratıcı drama sayesinde klasik sınıf modelinden daha çok, dinleyici pozisyonundayken üretici, yaratıcı, aktif ve yaparak yaşayarak etkinlikler yaptık.” Bu açıklamasıyla K12 aldığı yaratıcı drama eğitiminin katkısını farklı bir bakış açısıyla ortaya koymuştur ve dersin öğrenciyi sınıf içinde sorumluluk alan, aktif bireyler olarak yetiştirmelerinde etkili olduğunu vurgulamaktadır.

Araştırma kapsamında ortaya çıkan bir diğer görüş ise dersin üniversite eğitiminin ilk yıllarından itibaren ve daha yüksek bir kredi ile verilmesidir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde; K4: “Drama dersine ilk geldiğimde oldukça önyargılıyım. Bu dersin en fazla eğlenmemizi sağlayacağını düşündüm. Derslere girdiğim ikinci haftadan sonra oldukça verimli geçti. Dersin, alanımı öğretirken oldukça etkili olacağını düşünüyorum. Ders eğer önceki dönemlerde daha fazla ders saatine yayılırsa daha etkili olur.” K4 drama dersine ilişkin önyargılı olduğunu, ancak derse katıldıktan sonra önyargısının kaybolduğunu ve dramanın etkili bir öğretim yöntemi olduğunu ifade etmiştir. K11: “Süre olarak daha fazla olabilir, fakat kısa sürede de çok şey öğrendiğimden yararlı buluyorum. Sosyal bilgiler dersinde soyut kavramların fazla oluşundan dolayı bunu drama dersinde öğrendiğimiz oyun–tekniklerle öğretmekte zorluk yaşamayacağımı düşünüyorum. Bu derse daha fazla süre ayrılabilseydi daha iyi olurdu.” K11 de drama ders saatinin artırılması gerektiğini bu cümleleriyle ifade etmiştir. K16’nın açıklamalarına bakıldığında drama dersinin ilk yıllarda ve daha fazla kredi ile yer alması olması gerektiğine vurgu yaptıkları görülmektedir. K16: “Yeterli bulmakla birlikte yerinde bulmuyorum. Çünkü bu dersin pedagojik eğitim sürecinin ilk yıllarında olması gerektiğini düşünüyorum. Yeterlilik kısmında bizlere sosyallik açısından, kendimizi rahat ve özgür ifade etmemiz açısından faydalı oldu.” K16 da eğitim fakültelerinde yer alan drama derslerinin ders saatinin artırılabilmesine vurgu yapmaktadır. K18’in de “Derste oynadığımız oyunlarda oyun oynanırken aklımda bu oyunu şu konu ile ileride öğrencilerime oynatabilirim gibi çıkarımlar yaptım” şeklindeki açıklamalarına bakıldığında ders içerisinde kullanılan oyunlara eğitsel açıdan baktığı görülmektedir. Drama kapsamında yer alan oyunlar eğitsel olarak da kullanılabilir. Dikkat çeken bir diğer görüşte ise K21: “Aldığım eğitimi yeterli buluyorum, ders içeriğimiz ve hocamızın bilgisi çok yeterli, fakat tek eksik bulduğum konu kostüm eksikliğimiz” yapmış olduğu bu açıklamalarıyla kostüm kullanımının önemine dikkat çekmiştir. Drama uygulamalarında kostüm önemlidir, ancak olmazsa olduğu söylenemez. Kostüm olmadığı durumlarda da –miş gibi yapılabilir.

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanılmasına İlişkin Görüşleri

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına ilişkin görüşleri incelendiğinde, öğretmen adayları sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına ilişkin olumlu görüş bildirmişlerdir. Ayrıca yaratıcı drama yönteminin kalıcı öğrenme, derse eğlenceli hale getirme, etkin katılım, kendini ve çevresini tanıma, yaparak yaşayarak öğrenme, derse ilgi çekme, derse istekli katılma, iletişim becerileri geliştirme, yaratıcılık gibi becerilerin kazanılmasını desteklediği belirtilmiş ve sosyal bilgiler dersi ile yaratıcı dramanın ortak kazanımları olduğu katılımcılar tarafından vurgulanmıştır.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde: K2 sosyal bilgiler dersinde drama kullanımının özellikle kavram öğreniminde etkili olabileceğini şu cümleleriyle “Birçok kavram öğrencilerin zihninde eğlenceli bir drama etkinliği ile kalıcı izli yer edebilir. Örneğin bölgeleri veya mevsimleri meyve sepeti oyunu ile eğlenceli bir şekilde ele alabilir, derse renk

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 15 Fall 2015

katabiliriz” ifade ederken, K12: “Yaratıcı drama yöntemini kullanarak öğrencilerin dersi dört gözle beklediği, derse karşı olumlu bir tutumda olduğu ve fark edemediği yeteneklerini bu sayede açığa vurma şansı yakalayacaktır” şeklinde belirtmiştir. K4, K6, K7 ve K9 sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama yönteminin kullanımının dersi eğlenceli hâle getirmede, etkin katılımı, katılımcının kendini ve çevresini daha iyi tanımasında, öğretimde kolaylık sağlamada, derse ilgi çekmede çok etkili olacağını aşağıdaki açıklamalarıyla belirtmişlerdir. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının görüşleri şu şekildedir: “K4: “Sosyal bilgiler içerik olarak soyut kavram ve geçmişi anlattığı için anlaşılması zor. Öğretmen sürece öğrenciyi daha çok katması ve verim alması için kesinlikle yaratıcı dramadan yararlanmalıdır” şeklinde görüş belirtirken, K6: “Yaratıcı drama bence tam sosyal bilgilere uygulanabilecek bir yöntem, çünkü öğrenciye çevresini, arkadaşlarını, okulunu, ülkesini, dünyayı tanıtmak yalnızca kitaplarla ve sözle olmuyor. Bu gibi konuları öğrenci bizzat canlandırdığı için bizzat yaparak yaşayarak öğrenebileceği bir yöntem olması sebebiyle yaratıcı drama yönteminin kullanılması gerekli diye düşünüyorum” şeklinde görüş belirtmiş, K7: “Anlaşılması zor konuları akli karıştırıcı konuları yaratıcı dramayla uygulayıp hem akılda kalıcılığı artırırız.” cümlesiyle karmaşık konuların drama ile kalıcılığının artırılarak zevkli bir hâl alacağını vurgulamıştır. Bir diğer görüşte ise, K9: “Sözel ağırlıklı bir şekilde işlenen sosyal bilgiler derslerinin sıkıcı, durağanlaşmış ve öğrencinin ilgi göstermeyip dikkatini çekmeyen bir ders olmaktan çıkarıp, derslere gönüllü ve istekli olarak gelip, okul-ders denince bıkkınlık verici bir mekân olarak algılanmasını değiştirebilecek bir yapıya sahiptir” açıklamalarıyla yaratıcı drama yöntemi ile derse ilgi çekebileceğini ve başarı sağlayacağını düşünmektedir.

K11 ve K15’in aşağıdaki açıklamalarına bakıldığında dramanın sosyal bilgiler dersi ile ortak kazanımları olduğunu ifade ettikleri görülmektedir: K11: “Sosyal bilgiler dersi içinde hukuk, sosyoloji, tarih gibi birçok bilimi, disiplini barındıran bir derstir. Hukuk / vatandaşlık bilgileri başta olmak üzere tarih gibi derslerde soyut kavramlar ağırlıkta ve bunun öğrencilere öğretimi güçtür fakat drama dersinde kullandığımız tekniklerle-oyunlarla soyut kavramları öğrenmeleri daha kolay olur. Sosyal bilgilerin temel amaçlarına baktığımızda ‘iletişim kurabilen, yaratıcı, etkin bireyler yetiştirmek’ önemlidir. Drama dersi de özellikle iletişim becerisi ve yaratıcılık hususunda yararlanabileceğimiz bir derstir” şeklinde görüş belirtirken, K15: “Eleştirebilen, yaratıcı düşünen, iletişim becerisi gelişmiş öğrencilerin varlığına yaratıcı drama yöntemi kaynaklık eder. Sosyal bilgiler dersi insanı ve insan faaliyetlerini içerdiğinden yaratıcı drama yönteminin kullanılması dersin amacıyla paralellik gösterir” şeklinde görüş belirtmiştir.

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmak Öğrencilere Neler Kazandırabileceğine İlişkin Görüşleri

Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama kullanımının öğrencilere kazandırabileceklerine ilişkin görüşler incelediğinde, bu yöntem ile özgüven, sorgulama becerisi, hayal gücü, eğlenerek öğrenme, kalıcı öğrenme, empati becerisi, grup sorumluluğu, iş birliği yapma, sosyalleşme, sosyal becerileri geliştirme, psikomotor beceri geliştirme, bilişsel becerileri geliştirme, öğrenci-öğretmen ilişkisini güçlendirme, derse ilgi çekme, iletişim, etkili konuşabilme, yaratıcılık, etkileşim, paylaşım, kavram öğretimi, deşarj olma, kendini ifade edebilme, ders içi konuların öğrenilmesi gibi becerileri kazanabileceklerini ifade etmişlerdir. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının görüşleri aşağıda verilmiştir.

K1 “Bireylerin toplumsal uyumunu kolaylaştırırız, böylece içe kapanık bireyler yerine eleştiren, sorgulayan bireyler yetiştirebiliriz” diyerek yaratıcı drama yöntemi ile öğrencilerin özgüven, sorgulama, eleştiri yapabilme gibi kazanımları edinebileceklerini ifade etmiştir. K11: “Hayal dünyalarına yolculuk yapabilirler, yaratıcılıklarını geliştirebilirler. Soyut kavramları kısa zamanda eğlenerek kavrayabilirler ve kalıcılığı daha yüksek olur. Empati yapma becerisini geliştirirler, bu da sosyal bilgiler dersinin temel amaçlarındandır. Grup sorumluluğu, birlikte iş

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 15 Fall 2015

yapma becerisini geliştirirler” ifadeleriyle sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama yönteminin kullanılması ile sosyal bilgiler dersinin temel amaçlarına ulaşılabileceğini belirtmiştir. K17 ise “Bir problem karşısında empati kurup çözüm bulmasını, özgüveni ve sosyalleşmeyi desteklediği için derse katılım artacaktır. Ayrıca öğrencilerin psikomotor ve bilişsel becerilerine de olumlu etkisi olduğunu düşünüyorum” cümleleriyle yaratıcı drama yönteminin katılımcıların empati, özgüven, sosyalleşme, yaratıcı düşünme, sosyal beceri, psikomotor ve bilişsel becerilere olumlu etkisi olduğunu vurgulamıştır. K18 de önemli bir konuya değinmektedir. K18: “Öğrenci-öğretmen ilişkisini güçlendirir. Öğrencilerin ilgisini çeker. Dikkati çekme, empati, iletişim, etkili konuşma, kavram öğretimi, yaratıcılık, grupla çalışabilme, grup içinde hareket etmeyi öğrenme, etkileşim, bir arada yaşama, hızlı hareket etme, hafızayı güçlendirme, dikkati toplayabilme gibi birçok beceriyi kazandırabilir” açıklamalarıyla sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasının öğrenci-öğretmen ilişkisini güçlendirdiğini, öğrencilerin dikkatini çektiğini, hafıza güçlendirdiğini, empati, iletişim, etkili konuşma, kavram öğretimi, yaratıcılık, grupla çalışabilme gibi pek çok beceri sağladığını ifade etmektedir. K21 de sosyal bilgiler öğretiminde ve pek çok kazanımın kazanılmasında yaratıcı drama yönteminin etkililiğine ilişkin şu açıklamaları yapmıştır: “Öğrencilere işbirliği, paylaşma, grup içinde hareket etme, özgüven, ders içi kavramlar, fazla enerji atma, kavram yanlışlarını giderme, kendini ifade etme, empati, güven, ders içi konular gibi kazanımların yanında, vatandaşlık gerekleri içerikli beceriler kazandırılabilir. Hatta meslek seçiminde bile çok etkili bir yöntem olabilir.” Öğretmen adaylarının bu görüşlerine bakıldığında sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama yönteminin kullanılması ile bilişsel, duyuşsal ve psikomotor pek çok becerinin kazanılabileceğini düşündükleri görülmektedir.

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanımında Karşılaşılabilecek Güçlüklere İlişkin Görüşleri

Sosyal bilgiler dersinde öğretmen adaylarının yaratıcı drama yönteminin kullanımında karşılaşılabilecek güçlüklere ilişkin görüşleri incelendiğinde, konuların yetişemeyebileceğini, yaratıcı dramanın yalnızca oyundan ibaret görülebileceğini, ders süresinin yetersiz oluşunu, kalabalık gruplarda etkili olarak uygulanamayabileceğini, öğretmen ve yöneticilerin yaratıcı drama yönteminin gerekli olmadığını düşünebileceklerini, ders sırasında küçük kazalar yaşanabileceğini, ders hâkimiyetinin zor olabileceğini, yöntemin zaman alıcı olabileceğini, her konuya uygun olmayabileceğini, öğrencilerin yaratıcı dramaya önyargılı olabileceğini, okulda yaratıcı dramaya ilişkin materyal eksikliği olabileceğini ifade ederken ayrıca, yaratıcı drama yöntemini bu alana hâkim olmayan uygulayıcıların da kullandığını ve plansız uygulama yapıldığını da belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar da herhangi bir sorunla karşılaşabileceklerini düşünmediklerini, herhangi bir güçlük karşısında da kolayca çözüm üretebileceklerini belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde K1: “En büyük sorun konuların yetiştirilemeyeceği korkusudur, çünkü yaratıcı drama zaman gerektiren bir yöntemdir. Ayrıca çocuklar bu yöntemi sadece oyun olarak görebilir, bu da verilmek istenen mesajı tam olarak almalarını engeller. İyi bir yönlendirmeyle bu sorun giderilebilir” yorumunu yapmıştır. K1’in de ifade ettiği gibi öğretmenlerin yetiştirmesi gereken bir öğretim programı vardır. K1’in açıklamalarına benzer biçimde K4 de şu cümleleriyle zaman sorunu olabileceğini ifade etmiştir: “40 dakikalık derste hem hazırlık, hem canlandırma, hem de değerlendirmeyi yapmak zor olabilir. Birçok okulda drama salonu bulunmuyor, bu yüzden sınıflarda bunu yapmak zor.”

K5: “Öğretmenin ve yöneticilerin bu yöntemin gerekli olmadığını düşünmesi. Gerekli bilinç yoksa pek de uygulanması kolay olmaz.” K5’in açıklamalarına bakıldığında, öğretmenlerin ve yöneticilerin yaratıcı drama yönteminin gerekli olduğunu düşünmelerinin önemine dikkat çektiği görülmektedir. Gerekli bilinç sağlandığı zaman yöntemin uygulanması daha kolay olacaktır. K9: “Drama yöntemi, kullanılma amacı ve aşamalarını tam olarak içselleştirememiş,

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/15 Fall 2015

benimseyememiş bireyler tarafından uygulanırsa istenilen düzeyde başarı elde edilemez. Plansız bir şekilde uygulanması halinde öğrenciler tarafından yöntemin anlaşılmasına yol açar.” Bu açıklamalarla drama liderinin alana ilişkin bilgi ve deneyiminin, doğru ve düzgün plan yapabilmenin önemine vurgu yapılmaktadır.

K11 de şu cümleleriyle mekânda yaşanabilecek kazalara dikkat çekmiştir: “Mekânın fiziksel durumu göz ardı edilirse küçük kazalar yaşanabilir. (Koşmalar vb. durumlarda ortamda gereksiz eşya/sert zemin ufak da olsa zarar verebilir). Ayrıca çok kalabalık sınıflarda güçlük yaşanabilir.”

K13 de kalabalık sınıf mevcudunun yaratıcı drama yönteminin kullanılmasında sorun yaratabileceğini şu cümleleriyle ifade etmiştir: “Kalabalık sınıflarda bu yöntemi kullanmak zorlayıcı olabilir. Küçük yaştaki çocuklar bu yöntemin eğitsel değil de oyun yönüne odaklanırsa, yöntem istenen amaca ulaşmayabilir.” K13 kalabalık gruplarda yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına ilişkin zorluk yaşanabileceğini düşünmektedir. Bir başka görüşte ise K2 “Zaman yönetimi açısından sıkıntı oluşturur gibi söylemler var, planlı bir ön hazırlık ile bu sıkıntı ortadan kalkar. Kalıcı öğrenme gerçekleştirebilmek için bu yöntem uygulanmalıdır” cümleleriyle yaratıcı drama yöntemini sosyal bilgiler dersinde kullanmayı düşündüğünü, olabilecek zaman sorununu da planlı bir ön hazırlık ile çözebileceğini ifade etmektedir.

K12: “Öğrencilerin yaratıcı dramaya önyargılı olması, okulun yaratıcı drama ile ilgili çeşitli materyallere sahip olmaması olabilir.” K12’nin de söz ettiği gibi okullarda materyal eksikliği olabilir, sözgelimi kostüm gibi. K15: “Çekingen, içine kapanık öğrenciler olabilir.” K17 de çekingenliğin tam tersine başka bir durumdan şu cümleleriyle söz etmektedir: “Stajda karşılaştığım bir sorun, öğrencilerin hepsi drama yapmak istedi ve aynı oyunu üç defa tekrar ettik. Sınıf mevcudu az olduğu için her öğrenciye görev verildi, fakat sınıf kalabalık olsaydı izin veremeyecektim.”

K8 sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama yöntemini kullanırken herhangi bir sorun yaşamayacağını “Ben sosyal bilgiler dersinde drama yöntemini kullanmanın herhangi bir güçlük oluşturmayacağı kanısındayım” cümlesiyle ifade etmiştir. K21 de K8’in açıklamasına benzer biçimde herhangi bir sorun yaşamayacağını düşündüğünü şu cümleleriyle ifade etmiştir: “Güçlüklerimizin fazla olacağını düşünmüyorum. Çünkü, genellikle –miş gibi yapmaya dayalı oyunlarımız. Ortam olarak da okul bahçesi ya da sınıf kısıtlı da olsa kullanılabilir. Belki özgüven eksikliği olan öğrencilerde ya da gruplaşmış problemlili sınıflarda güçlük yaşanabilir. O güçlükleri aşmada oyunların iyi geleceğini ve problemlerin drama eşliğinde çözülebileceğini düşünüyorum”

Yaratıcı Drama Yönteminin Sosyal Bilgiler Dersinde Etkili Kullanılabilmesine İlişkin Görüşler

Öğretmen adaylarının yaratıcı drama yönteminin sosyal bilgiler dersinde etkili kullanılabilmesine ilişkin görüşleri incelendiğinde, drama dersinin son sınıf yerine ilk dönemlerde verilmesi, dersin sürekli alınması, öğretmenlerin bu yöntemi öğrenebilmeleri için gerekli hizmet içi eğitim verilmesi, yöntemi kullanacak olan öğretmenin yaratıcı drama eğitimi almış olması, okullarda drama sınıfı bulunması, öğretmen kılavuzu ve ders kitaplarında drama uygulamalarının bulunması, yaratıcı drama alanına ilişkin kaynakların artması, sosyal bilgilerde yaratıcı drama dersinin açılması, sınıf mevcuduna göre etkinlik seçilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının öneri niteliğindeki görüşleri incelendiğinde, K1’in “Dersin üniversite son sınıfta verilmemesini öneririm” şeklindeki görüşüyle, drama dersinin daha önceki dönemlerde verilmesini daha yerinde bulduğu görülmektedir. K11 de benzer biçimde dersin gerekliliğini şu cümlesiyle ifade etmiştir: “Öğretmen adaylarının bu dersi 3. sınıftan itibaren almaları gerekir.”

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 15 Fall 2015

K2: “Birçok gelenekçi öğretmen bu yöntemi uygulamamaktadır, bence bu yöntemin gerekliliği öncelikle öğretmenlere kavratılmalı. Bunun için gerekirse hizmet içi eğitim faaliyetleri yapılmalıdır.” K2 bu görüşüyle her öğretmenin drama yöntemini uygulamadığına değinmiştir. Öncelikli olarak öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemini öğrenmeleri gerektiğini vurgulamıştır, hizmet içi eğitimlerle öğretmenlerle drama eğitimi verilebileceğini önermiştir. K18 de benzer biçimde “Yaratıcı drama yönteminin sosyal bilgiler dersinde etkili bir şekilde kullanılabilmesi için en başta öğretmenin yaratıcı drama eğitimini almış olması ve konuya hâkim olması gerekir” şeklindeki açıklamasıyla öğretmenlerin yaratıcı drama eğitimi almasının önemine dikkat çekmektedir. K16 da “Öğretmenin drama etkinliklerine hâkim olması gereklidir. Okul idaresi drama hocası ile etkili bir iletişimde olmalı” şeklindeki açıklamalarıyla K18 ile hemfikir olup, drama yöntemini kullanacak öğretmen ile okul yönetiminin iletişimine dikkat çekmektedir.

K7: “Tüm okullarda sadece sosyal bilgiler değil, diğer derslerde de kullanılabilen bir drama sınıfı olmasını önerirdim. Meselâ, öğretmen kılavuz kitaplarında konuyla ilgili ne tür drama uygulamaları olabileceği hakkında bilgi vermesini önerirdim” şeklindeki açıklamalarıyla okullarda drama sınıfının gerekliliğine dikkat çekmiştir, öğretim programlarında drama uygulamalarına ilişkin örneklerin bulunmasını önermiştir. K8 de K7’nin açıklamalarına benzer biçimde ders kitaplarında yaratıcı drama uygulamalarına ilişkin örnekler bulunabileceğini “Özellikle ders kitaplarında yaratıcı drama ile ilgili oyun örnekleri eklenebilir” cümlesiyle ifade etmiştir. K9 da “Drama yöntemini kullanmaya başlamadan önce bu konuda tüm öğretmenlere iyi bir eğitim tarafından yöntemin uygulanmasına ilişkin sıkı bir eğitim programı verilmelidir. Daha sonra eğitim-öğretimde kullanabilecekleri, her disipline özgü tüm konulara ilişkin drama çalışmalarını içeren bir örnek, kılavuz kitap hazırlanmalı” şeklindeki açıklamalarıyla dramanın bir uzmanlık gerektiren önemli bir yöntem olduğuna ve kılavuzda yer alması gerektiğine dikkat çekmektedir. K10 da “Bu derse ilişkin kaynakların çoğalmasını isterdim. Sosyal bilgilerde yaratıcı drama dersi açılabilir” cümlesiyle yaratıcı dramaya ilişkin kaynakların artması ve sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama dersinin de açılması gerektiğine vurgu yapmaktadır.

K15: “Etkili olabilmesi için heterojen gruplar oluşturulmalıdır” cümlesiyle heterojen grupların önemine dikkat çekmiştir. K17 ise “Sınıf mevcuduna göre etkinlikler seçilmeli” cümlesiyle farklı bir noktaya değinerek uygulamada katılımcı sayısının etkinlik seçmedeki önemine dikkat çekilmiştir. K21 de “Öğretmenlerimizin kolaydan konu anlatıp çıkmak istemesi yerine, biraz daha gayretle derslerimizde farklı yöntemler kullanmayı öneririm. Okul imkânları kısıtlıysa bile görev paylaşımıyla eksikler tamamlanabilir” şeklindeki açıklamalarıyla farklı yöntem kullanmanın önemine vurgu yapmaktadır. Okul olanaklarının sınırlı olduğu durumlarda da, görev paylaşımıyla sorunlara çözüm bulunabileceğine dikkat çekerek idealist bir öğretmen tavrı çizmektedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırma kapsamında elde edilen bulgulardan yola çıkarak, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının aldıkları yaratıcı drama dersinin etkinliğine ilişkin olumlu görüş bildirdikleri görülmüştür. Ayrıca bu yöntem ile pek çok kazanımı edinebileceklerini ifade etmiş ve drama dersinin programda daha fazla yer alması gerektiğini vurgulamışlardır. Yaratıcı drama yönteminin kalıcı öğrenme, dersi eğlenceli hâle getirme, etkin katılım, kendini ve çevresini tanıma, yaparak yaşayarak öğrenme, derse ilgi çekme, derse istekli katılım, iletişim becerileri geliştirme, yaratıcılık gibi bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerin kazanılmasına olumlu etki ettiğini ifade etmişlerdir. Öğretmen adayları bu yöntemi mesleki yaşamlarında kullanmayı düşündüklerini belirtmişlerdir. Katılımcılar sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama kullanımında zaman, mekân, öğrenci sayısının fazlalığı gibi konularda zorluklarla karşılaşabileceklerini belirtmişlerdir. Öğretmen adayları yaratıcı drama yönteminin sosyal bilgiler dersinde etkili kullanılabilmesine ilişkin, drama dersinin son sınıf yerine ilk dönemlerde verilmesi, yöntemi kullanacak olan

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/15 Fall 2015

öğretmenin yaratıcı drama eğitimi almış olması, okullarda drama sınıfının bulunması, öğretmen kılavuzu ve ders kitaplarında drama uygulamalarının bulunması gerektiğini vurgulamışlardır.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının aldıkları yaratıcı drama dersinin etkinliğine ilişkin ulaşılan sonuçlar alan yazındaki çalışmalarla örtüşmektedir. Altuntaş ve Altınova (2015), yaptıkları araştırma ile drama dersinin öğretmen adaylarının problem çözme becerileri üzerine olumlu etkileri olduğunu vurgularken, Aykaç ve Çetinkaya (2013) da drama dersinin öğretmen adaylarının konuşma becerilerini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Başçı ve Gündoğdu (2011); Yılmaz (2013), ise yaptıkları çalışmalar sonucunda öğretmen adayları tarafından dramanın etkili bir yöntem olarak kullanılabileceğini belirtmiştir. Metinnam, Keleşoğlu ve Özen (2014) sosyal bilgiler eğitiminde yaratıcı dramanın bir yöntem olarak kullanılmasına ilişkin öğretmen görüşlerini aldıkları çalışmada, alanda drama dersini veren akademisyenlerin uzman olmaları ve haftalık drama ders saatinin arttırılması gerektiği öneriler arasında yer almaktadır. Aykaç ve Adıgüzel'in (2011) araştırmasında sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi incelenmiştir. Yaratıcı dramanın sosyal bilgiler dersinde öğrenci başarı üzerinde etkili olan bir yöntem olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının görüşleri ile alan yazındaki araştırmaların bulguları benzerlik göstermektedir. Bu doğrultuda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemine ilişkin olumlu görüş belirtmeleri ve sosyal bilgiler dersinde kullanılabilir bir yöntem olarak görmeleri mesleki yaşamlarında kullanmayı düşündükleri şeklinde yorumlanabilir.

Araştırma sonucunda sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama kullanımının öğrencilere özgüven, sorgulama becerisi, hayal gücü, eğlenerek öğrenme, kalıcı öğrenme, empati becerisi, grup sorumluluğu, iş birliği yapma, sosyalleşme, psikomotor beceri geliştirme, bilişsel becerileri geliştirme, öğrenci-öğretmen ilişkisini güçlendirme, derse ilgi çekme, iletişim, yaratıcılık, paylaşım, kendini ifade edebilme gibi becerilerin kazanılmasında önemli bir role sahip olduğu vurgulanmıştır. Bu sonuç alan yazındaki Başçı ve Gündoğdu (2011), Okvuran (2000), Ünal (2004), Yılmaz'ın (2013) araştırma sonuçları ile örtüşmektedir. Bu sonuç yaratıcı drama yönteminin hedefleri ile öğretmen adaylarının görüşlerinin örtüştüğü şeklinde açıklanabilir.

Rosler (2008), Morris ve Welch (2004) araştırmalarında sosyal bilgiler dersinde dramanın önemine dikkat çekmişlerdir. Sosyal bilgiler dersi içinde farklı mekânlarda da drama uygulamaları yapılabilmektedir. Bunlardan birisi de müzelerdir. Selanik Ay ve Kurtdede Fidan (2014) araştırmalarında öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersinde müzelerden yararlanmaya ilişkin görüşlerini almışlardır, öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersinde müzelerde yaratıcı dramanın etkili bir yöntem olacağını belirttikleri vurgulanmıştır. Okvuran (2012:176) ise “Müzedeki etkinlikleri geçmiş-bugün-gelecek kavramlarını somutlaştırarak eğitimde kolaylaştırıcılığı sağlamış olur. Okuldaki soyut öğrenme, müzedeki öğrenme uygulamaları ile somutlaşır” şeklindeki açıklamalarıyla benzer olarak görüş belirtmiştir. Bazı okullarda drama salonları bulunmayabilir. Drama salonlarının olmadığı okullarda buna öğretmen çözüm getirebilir. Katılımcılar uygulayıcının drama kuram bilgisi ve uygulama deneyimine de dikkat çekmişlerdir. Drama uygulamalarının alana hâkim liderler tarafından ya da yeterli düzeyde kuram ve uygulama eğitimi almış uygulayıcılar tarafından yapılması daha doğru olacaktır. Başçı ve Gündoğdu da (2011) okullarda drama yönteminin etkili kullanılmayı bilen öğretmenlere gereksinim duyulduğunu belirtmişlerdir. Drama eğitimi almış öğretmenler birçok sorunun da çözülmesinde etkin rol alacaktır. Bu bağlamda araştırma sonucunda öğretmen adayları yaratıcı drama yöntemini kullanırken sorun yaşanabileceğini ifade etmişlerdir. Bu sorunlar kısaca zaman, mekân, katılımcı sayısı, maliyet şeklinde sıralanmaktadır. Yılmaz (2013), sosyal bilgiler öğretmen adayları ile yaptığı çalışmada benzer sonuçlara ulaşarak zaman ve maliyet açısından sorunlar yaşanabileceğini belirtmiştir. Bu ve benzeri sorunlar yukarıda da belirtildiği gibi drama eğitimi almış öğretmenler sayesinde önemli ölçüde giderilebilir. Söz gelimi, kullanılacak olan yöntem ve teknikler derse ayrılan zaman dilimini

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 15 Fall 2015

kapsayacak biçimde planlanabilir. Bazı durumlarda planlar ders saatini aşmaktadır. Bunun için öğretmenin A planının yanı sıra bir B planı da olmalıdır. Bazı katılımcılar tarafından drama sınıflarında kostüm eksikliği de bir sorun olarak düşünülmüştür. Bu durumlarda –miş gibi yapılabilir, bu da doğaçlamanın doğasına daha uygun olacaktır. Drama uygulamalarında pek çok teknik kullanılabilir, var olan materyal durumu da teknik seçiminde dikkate alınabilir ya da kullanılacak olan tekniğe/tekniklere göre materyal temini edilebilir. Yine bazı katılımcılar da okullarda drama salonlarının bulunmayışına değinmişlerdir. Okullarda drama salonlarının bulunmayışının da ciddi bir eksiklik olduğu söylenebilir. Ancak dramanın uygulanabilmesi için drama salonu olmazsa olmaz değildir. Drama uygulamaları hemen her mekânda yapılabilir. Çelikkaya (2014: 462) da sosyal bilgiler dersinde drama yönteminin önemine ve uygulama örneklerine ilişkin yaptığı araştırmasında “Öğretmenlerin sosyal bilgiler dersinde drama yöntemini ne şekilde kullandıkları ve uygulamada karşılaştıkları sıkıntıların belirlenmesine yönelik çalışmalar bu alandaki eksikliğin belirlenmesine ve sorunun giderilmesine yönelik çözüm önerilerinin ortaya konulmasına katkı sağlayabilir” şeklinde önerilerini sunmaktadır.

Bu çalışma doğrultusunda, yaratıcı dramanın etkili kullanılabilmesi için dersin son dönem yerine ilk dönemlerden itibaren programda yer alması; öğretmen adayları derslerinde yaratıcı drama yöntemini kullanabilecekleri için hizmet içi eğitimlerle yeni gelişmelerden haberdar edilmeleri; yaratıcı drama eğitimi veren öğretim elemanının alanında yeterli donanımına sahip olması ve okullarda drama yönteminin etkin bir şekilde kullanılması için fiziki ortam, araç-gereç ve materyallerin sağlanması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Ö. (2015). *Eğitimde yaratıcı drama*. Ankara: Pegem Yayınevi.
- Akbaş, O. (2008). Değer eğitimi akımlarına genel bir bakış. *Değerler Eğitimi Merkezi Dergisi*, 6 (16), 9-27.
- Altuntaş, O. ve Altınova, H. H., (2015). Yaratıcı Drama Yönteminin Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Sorun Çözme Becerilerine Etkisi, *Turkish Studies*, 10(4), 49- 62. DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7956>
- Arslan, M. (2007). Eğitimde yapılandırmacı yaklaşımlar, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40(1), 41-61
- Aykaç, M ve Adıgüzel, Ö. (2011). Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 297-314.
- Aykaç, M. ve Çetinkaya, G. (2013). Yaratıcı drama etkinliklerinin Türkçe öğretmen adaylarının konuşma becerilerine etkisi, *Turkish Studies*, 8(9), 671-682. Doi Number :<http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.5503>
- Başçı, Z. ve Gündoğdu, K. (2011). Öğretmen adaylarının drama dersine ilişkin tutumları ve görüşleri: Atatürk Üniversitesi örneği, *İlköğretim Online*, 10 (2), 454-467.
- Çelikkaya, T. (2014). Sosyal bilgiler dersinde drama yönteminin önemi ve uygulama örnekleri, *Turkish Studies*, 9(2), 447-469. Doi Number :<http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.6160>
- Glasne, C. (2013). *Nitel araştırmaya giriş* (2. Baskı). (Çev. Ali Ersoy, Pelin Yalçınoğlu). Ankara: Anı Yayıncılık.
- <http://erdogan.edu.tr/fakulte/egitim/index.php/sosyal-bilgiler-egitimi-anabilim-dali/> (Erişim tarihi: 24.10.2015).
- MEB, (2005). *Sosyal bilgiler programı*. Web: <http://ttkb.meb.gov.tr/program.aspx?islem=1&kno=39> adresinden 20 Haziran 2015'te alınmıştır.

- Metinnam, İ., Keleşoğlu, S. ve Özen, Z. (2014). Teachers' views on using creative drama as a method in social studies education, *Journal of Education and Future*, 6, 43-57.
- Miles, M.B & Huberman, A, M (2015). *Nitel veri analizi*. (Çev. Ed. Sadegül Akbaba Altun, Ali Ersoy). Ankara: Pegem Yayınevi.
- Morris, R. V. and Welch, M. (2004). Scripted drama assessment in a middle school social studies class, *Canadian Social Studies*, 38(2).
- Okvuran, A. (2000). *Yaratıcı dramaya yönelik tutumlar*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Okvuran, A. (2012). Müzede dramanın bir öğretim yöntemi olarak Türkiye’de gelişimi, *Eğitim ve Bilim*, 37(166), 170-180. DOI: 10.15390/EB.2015.4653
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemler*. (Çev. Ed. Mesut Bütün, Selçuk Beşir Demir). Ankara: Pegem Yayınevi.
- Rosler, B. (2008). Process drama in one fifth-grade social studies class, *Social Studies*, 99(6), 265-272.
- Selanik AY, T. ve Kurtdede Fidan, N. (2014). Öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersinde müzelerden yararlanmaya ilişkin görüşleri, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(48), 69-89.
- Sever, R. (2015). Sosyal bilgiler öğretimine giriş. Ramazan Sever (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 3-23). Ankara: Nobel Akademi.
- Sever, R., Yalçinkaya, E. ve Mazman, F. (2009). Sosyal bilgiler öğretiminde etkili bir öğretim yöntemi: Dramatizasyon, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13 (1), 155-166
- Ünal, E. (2004). Celal Bayar Üniversitesi eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin ilköğretimde drama derslerine ilişkin tutumları. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 1-15.
- Üstündağ, T. (2014). *Yaratıcı drama öğretmenimin günlüğü*. Ankara: Pegem Yayınevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. Baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, S. (2013). Sosyal bilgiler öğretiminde bir yöntem olarak dramanın kullanılmasına ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14 (2), 123-145.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Oğuz, A., Beldağ, A.,(2015). “Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanılmasına İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri / Prospective Teachers’ Opinions On The Use Of Creative Drama In Social Studies Course”, *TURKISH STUDIES - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. H. Ömer Karpuz Armağanı), Volume 10/15 Fall 2015, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9013>, p. 667-680.